

Z archiwum Koła Pań Karaimskich w Haliczu

Siedemdziesiąt pięć lat temu w nieistniejącym już Domu Gminnym w Haliczu miejscowe Koło Pań z prezeską, Sabiną Nowachowiczową na czele urządziło z okazji święta Kynysz zabawę. Zachował się tekst przemówienia wygłoszonego przypuszczalnie przez hazzana Marka Leonowicza.

Purimnin kinleri, kieltirediler sahyncymyżga isin Mordechajny da Esternin kajsy-lar ediler bahatyrлары była mehyłasynyn Esternin. Mehyłasyn Esternin baska bundan ki oł uchułady Kienesada, bilebiz barłarymyż da dahyn ułańłarymyżgada jomaklabiz anyn syjyndyrmahyn. Ne bu mehyła anłatady biżgie da neni kierekti jiwrenme andan? Mehyła jiwretedi biżgie ki kiełse adam istine, hem bitin ułus istine nendijde tarłyk hem giezar, jaramajdy tisip ijme kołłarny, ancak baryn isleme ki bu tarłykny jirak kieterme. Ałaj ezi bu mehyła biżgie kiergizedi ki jaramajdy kiecinme ektemlik była, negince ki bu ektemliknin, jaman bołur sof ułus, ałaj necik uchujubiz bunun icin [...] seferinde Danielnin...

Ałaj ezi jaramajdy andyma tirlik dzany istine adam ułanynyn, necik Haman isledi Mordechajga, negince ki bu andymak da dusmanlyk eki itili kylyc kibik aylanady sonda uturu jaman sahys etiwicgie. Bu barysy bitin duhruluk była tołturułdu Haman istine. Oł Tenri machtawłu bołhaj esitti kołtkasyn Mordechajny da kabuł kierdi urucun anyn da Esternin da ołturuwcułaryny Szuszan oł sarajny, da buzdu jaman kienesin Hamannyn da ijdi ułus jarlyhas ułusuna Jisraelnin, da Mordchaj ec ałdy dusmanłaryndan. Da Haman asyłdy oł askyc istine kajsyn hadirledi Mordechajga.

Mehyła Esternin chibbur etildi tar zamanyn-da Israelnin ojatmak icin dzanłarynda isanc edirek tandaga, negone ki uchumaktan sortun bu mehyłany tuwady dzanynda uchuwcunun isanc ki kielir wacht kacan anynda tarberiwci-si syndryr basyn necik syndyrdy ez basyn Haman oł rasza.

Biz Karajlar, ałaj ezi bu kinlerin Purimnin tutabiz, da sahynabiz isin Mordechajny da Esternin da bu eki kinler barca ediler

Karajlarha satyr kinler była. Chachamłarymyż kiwirdiler tefillegie kiep machtawlar da sany-syz zemerler. Enk kart zemer Adon Jeszuot chibbur etilgendi Anan była oł nasi była. Ałaj ezi stołłarymyż istine bu kinlerde kinlerin de Purimnin tabuładyrlar tatly aslar da eżgie asa-lyc asamaklar.

Kyrymdahy Karajlarda eti kart adet ki bu kiecede irirediler talmidler ałaj indeledohan achawat była jiwden jiwge cozadohac purimnin zemerlerin da satyrladahadohac elin jiwlerin. Da har jiwde kabuł eterediler ałarny bijenc była da satyrlık da berneferediler ałarny da jiwretiwcielerin ałarnyn bernefer była. Bigin kacan karyndasłarymyż biżnin Kyrymda kystalhandylar hec tirli kystalyklar była da tabuładyrlar erki tibine ułus dusmanłarnyn da karakcyłarnyn bu dzansyz da sawahatsyz bijlernin bu kinlerde Purimnin isi Mordechajny da Esternin ojatyr ałarda isanc ki sof kibik Hamannyn bołur jaman sof ułus karakcyłarnyn da kielir wacht ki Tenri rachmetleri była oł kiepler ijer karyndasłarymyżgada jarlyhas bijik kiekten da kutkaryr ałarny awur da awruwlu igi tibinden da katy bojunsasytibinden kystawcułaryny, da kajtarlar dahynda kułuhuna Tenrinin awaldahylaj. Amen ałaj bołhaj kieżgie hanuz kinterimizde biżnin.

Biz, Karajlar tirilwiciler Lech bijlihimde enin ołturabiz ez jiwlerimizde da islejbiz ez parnasalarymyżny hec sirinceksiz. Ne artyk! Erklenmehi bijlikinin kieledi bizgie ułus biłusluk była, kijasa bunun była ojatadohac biżni kip tutunma ez dinimizden.

Bizde bigin ystyryndyk ez dzymat jiwimizde azhynak satyrlanma necik jazyłhandy mehyłada ki bu kinler borcudlar bołma kinleri była bijencnin da ijme bernefer kisi dostuna da bernefer miškinergie. Anyn icin unutmajyk bu kinlerde kinlerinde Purimnin, ki bardy

bizde har birimizde dostlarymyz da mişkinler de eksik tiwidler ortamyzda. Da unutmajyk ahar icin.

Kierniz nendij ernek beredi bižgie bižnin joharhy kienderiwcimiz da bijimiz Adonenu!!! Jiłdan jiłga ijedler ahar kici dostlaryna bernefer belgisine siwerlihinin aharha. Bu kieltiredi bižgie uflu syj, anyn icin borclubiz astry bijenme bunun była da kołma Tenrini uzzun jiłtar Adonenuga da ki jiłynada jetiškiejbiz kabul etme ałardan bernefer.

Orech jamim ıerosz hachachamim!

15/2/1938

Dni święta Purim przywodzą na myśl losy Mordechaja i Estery, bohaterów Zwoju Estery¹. Historia Estery, prócz tego, że czyta się ją w kienesie, znana jest nam wszystkim i opowiadamy jej treść naszym dzieciom. O czym opowiada ta księga i jakie nauki należy zeń wyciągnąć? Uczy nas ona, że jeśli spadnie na człowieka albo na cały naród jakaś bieda i nieszczęście, nie wolno załamywać rąk, lecz należy zrobić wszystko, by tę biedę oddalić. Księga ta pokazuje nam również, że nie wolno popadać w pychę, gdyż pycha prowadzi do złego końca, jak czytamy o tym w [...] Księdze Daniela...

Tak samo nie należy dybać na życie człowieka, jak to uczynił Haman Mordechajowi, gdyż takie zasadzanie się na kogoś i wrogość zwracają się później niczym obosieczny miecz przeciwko temu, kto żywi złe zamiary. To wszystko dokładnie spełniło się w przypadku Hamana. Bóg, niech będzie pochwalony, wysłuchał modlitwy Mordechaja i przyjął post jego i Estery, i mieszkańców pałacu Szuszan, zniweczył złe plany Hamana i zesłał wielką łaskę na lud Izraela, a Mordechaj wziął odwet na swych wrogach. I Haman został powieszony na szubienicy, którą przygotował dla Mordechaja.

Historia Estery została spisana w czasie niedoli Izraela, by budzić w duszach nadzieję na lepsze jutro; by po przeczytaniu tej historii rodziła się w sercu czytelnika nadzieja, że nadejdzie czas, gdy i jego ciemnościowemu powinie się noga, jak to się stało z Hamanem bezbożnikiem.

My, Karaimi, również obchodzimy Purim i wspominamy dzieje Mordechaja i Estery, a te dwa dni są dla Karaimów dniami radości. Nasi uczeni wprowadzili do liturgii wiele błogosławieństw i niezliczone pieśni. Najstarsza pieśń, *Pan uczynił cud*, została ułożona przez księcia

Anana². Także na naszych stołach w te dni, dni Purim znajdują się słodyczne i inne smakowite potrawy.

U Karaimów krymskich istniał dawny zwyczaj, że uczniowie chodzili z tak zwanym *achawat* od domu do domu, śpiewając purymowe pieśni i rozweselając domowników. W każdym domu przyjmowano ich z radością i wesołością, i obdarowywano ich oraz ich nauczycieli upominkami. Dziś, gdy nasi bracia na Krymie są ciemieni na różne sposoby i znajdują się pod władzą potężnych nieprzyjaciół i zbójów, bezdusznych i bezlitosnych władców, w dni Purim dzieje Mordechaja i Estery budzą w nich nadzieję, że jak Haman źle skończył, tak i źle skończą ci wielcy zbójcy i nadejdzie czas, że Bóg ześle z wysokiego nieba na naszych braci liczne swe łaski i pomyślność, wybawi ich od ciężkiego, bolesnego brzemienia i twardego jarzma ich ciemnościowców, i znów będą służyć Bogu jak to niegdyś bywało. Niech stanie się tak jeszcze za naszych dni, na naszych oczach, amen.

My, Karaimi mieszkańcy państwa polskiego mieszkamy w końcu we własnych domach i zajmujemy się swoją pracą bez żadnych przeszkód. Co więcej, władze przychodzą nam z wielką pomocą, zachęcając nas wręcz do wiernego trwania przy naszej wierze.

Dziś zebraliśmy się w naszym domu gminnym, by nieco się rozweselić, wszak tak, jak napisano w Zwoju Estery, dni te powinny być dniami radości i obdarowywania upominkami przyjaciół, a datkami ubogich. Dlatego w dni święta Purim nie zapominajmy, że każdy z nas ma przyjaciół, a i ubogich nie brakuje wśród nas. Nie zapominajmy o nich.

Spójrzcie, jaki przykład daje nam nasz najwyższy zwierzchnik, nasz pan, Adonenu³! Co roku przesyła drobne upominki dla swych małych przyjaciół na znak sympatii do nich. To dla nas wielki zaszczyt, dlatego powinniśmy się bardzo z tego cieszyć i prosić Boga, by obdarzył Adonenu długim życiem i byśmy za rok mogli znów otrzymać od niego prezenty.

Długich dni dla pierwszego wśród mędrców!

15/2/1938

Z karaimskiego przełożyła Anna Sulimowicz.

Przypisy:

¹ Zwój Estery (hebr. *Megilat Ester*, *Megila*) – jedna z ksiąg Starego Testamentu, wchodząca w skład jego trzeciej, po Pięcioksięgu i Księgach Proroków, części zwanej Pisma.

² Chodzi o Anana syna Dawida z Basry, założyciela religii karaimskiej.

³ Adonenu – hebr. nasz pan, tytuł grzecznościowy używany w stosunku do Hadży Seraji Szapszała.